

*El lloer simbòlic
pintat per
Modest Urgell
al peu de la muralla,
precursor
dels lloers reals
de l'Exposició
de Flors.*

El destí d'una exposició

Sense obeir a cap propòsit previ, sinó a remolc de les circumstàncies, l'Exposició de Flors de Girona ha jugat un paper cabdal en la lenta recuperació de la Girona vella. Quan l'exposició de flors es va estrenar, l'any 1955, el barri vell gironí tenia encara un aspecte sòrdid i era absolutament impresentable. La mostra floral va trobar aixopluc al saló de descans del Teatre Municipal i, l'any següent, a la biblioteca de la Casa de Cultura. Aviat, però, aquests recintes van resultar petits, i l'exposició va anar cap al barri vell i es va instal·lar a Sant Pere de Galligants. Allà, per primer cop, la pura i simple exhibició de rams va deixar pas a això que perdura feliçment fins ara: l'agermanament de la flor amb la pedra, de la gespa amb la làpida, de la rosa amb el capitell, en un esclat harmònic de formes, llums i colors. Allà es va començar a perfil·lar el destí d'aquesta insòlita manifestació.

Com que l'església i el claustre de Sant Pere també es van fer petits, l'exposició es va estendre pels jardins propers i es va enfil·lar pel pendent de l'acròpoli, fins a envair el claustre de la Catedral. La gent que havia descobert el monestir de Galligants va aprendre ara a endinsar-se pel Passeig Arqueològic. Després va venir el gran salt del romànic al gòtic, de Sant Pere de Galligants a Sant Domènec; ocasió única per al descobriment d'un altre recinte, d'un altre claustre i de tot un altre barri, llargament abandonat i menystingut.

D'alguna manera gairebé misteriosa, l'expansió anava reanimant i redimint aquests indrets: tots els escenaris de les instal·lacions florals assolien una vitalitat que ja no es perdria més.

D'altra banda, la iniciativa d'obrir i adornar els patis dels casals multiplicava l'exposició per tot el barri vell i, al capdavant, ella mateixa s'escampava i omplia edificis diversos: Sant Lluç, els Banyes Àrabs, Sant Nicolau... Ara, per veure les flors, ja calia recórrer tot el nucli històric, convertit en un veritable jardí.

Faltava l'últim pas, i s'ha donat enguany. S'havia de pujar amunt, recórrer el jardí natural que creix espontàniament al voltant de les pedres antigues i arribar fins al vèrtex germinal, el punt més alt del turó, allà on els romans van aixecar la torre que arribaria a ser, segons un vell cronista, «la més alta, la més forta i la més bella de tot el regne». La torre Gironella, abatuda pels francesos, amb el seu gloriós conjunt de murs caiguts, és la fita fundacional de la ciutat, i els gironins l'hem retrobat voltada de lloers i d'oliveres. L'exposició de flors ha arribat a l'última frontera que és, alhora, la primera pedra urbana: el principi i la fi, l'ahir i el demà de la ciutat. Relligar el passat amb el present i la història amb la vida era el destí secret d'un projecte no escrit que, al cap de quaranta anys, ha culminat la seva trajectòria.

Altra vegada el paisatge

L'Escola d'Arts Aplicades i Oficis Artístics d'Olot ha cursat les peticions oficials per poder incloure en el programa d'estudis del centre un cicle de grau superior de Paisatge.

Quan, l'any 1934, la Generalitat va crear l'Escola Superior de Paisatge de Catalunya, la va situar a Olot com a reconeixement d'un fet històric indiscutible: era a Olot, on, mig segle abans, s'havia consolidat i consagrat el paisatgisme català.

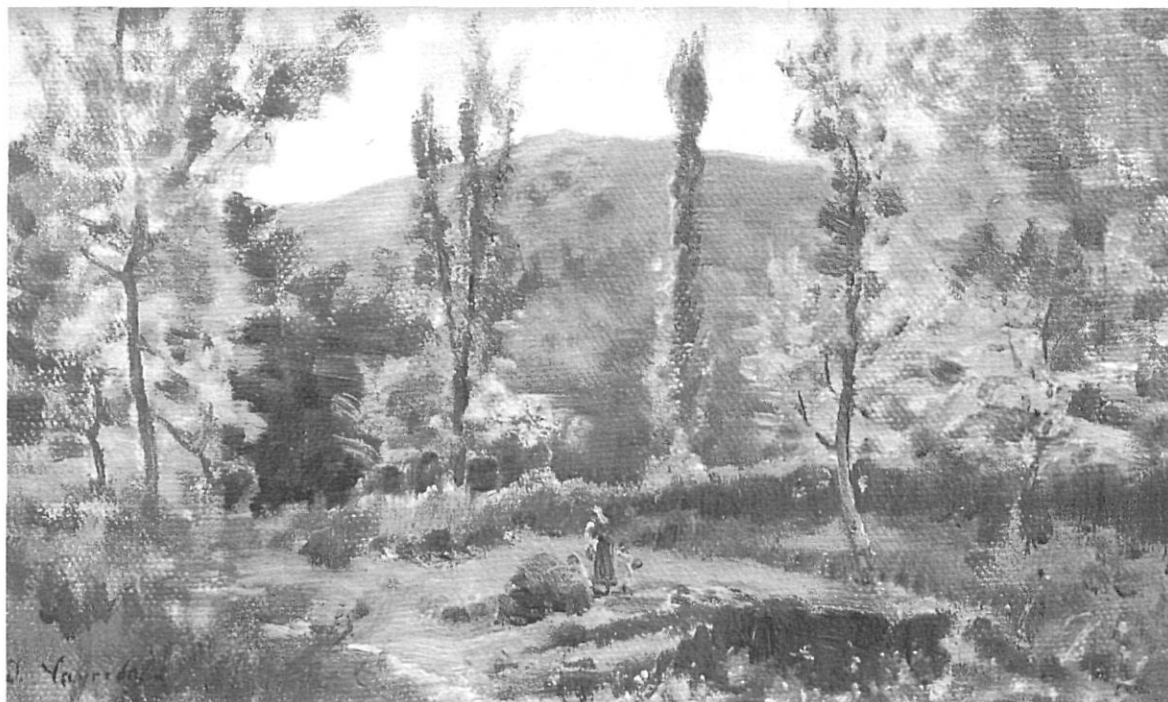
En l'art occidental, com és sabut, l'interès pels paisatges és un fenomen relativament recent. Durant segles i segles, el paisatge només s'utilitza en pintura com a teló de fons de personatges i escenes. Fins ben entrat el segle XVIII no es pot parlar del paisatge com a gènere pictòric. A Catalunya, el triomf del paisatgisme va lligat al nom de Ramon Martí i Alsina; ell inaugura una època en la qual el paisatge deixa de ser secundari per esdevenir l'autèntic protagonista de l'obra i de tota l'activitat artística. I la conseqüència més clara del seu mestratge és l'Escola d'Olot, perquè un dels seus deixebles és Joaquim Vayreda, «un paisatgista pràcticament pur», segons Francesc Fontbona.

Vayreda, conjuntament amb Berga i Boix, convertiran Olot en el Barbizon de Catalunya. Si Martí i Alsina havia importat el realisme formal de Courbet, els olotins s'inspiren en Corot

i preparen l'adveniment de l'impressionisme, sense poder arribar del tot a aquella terra promesa. El seu gran aliat és el paisatge real de la Garrotxa. Si Martí i Alsina era més realista, es devia també a les característiques físiques dels escenaris del Vallès, de la costa de Llevant i dels voltants de Barcelona; aquella naturalesa, com va dir Rafael Benet, «és menys tamisada que el paisatge d'Olot, que sembla francès pel seu aspecte atmosfèric, per la seva vegetació i per la seva dolça estructura».

Amb el temps, l'Escola d'Olot, desproveïda del seu context històric i tancada a qualsevol element renovador, ha esdevingut una col·lecció de cromos i ha tocat el fons de la seva degradació. D'altra banda, com ja va escriure fa anys l'olotí Joan Teixidor, «ens adonem amb malenconia que el paisatge ha deixat d'interessar els pintors; la pintura ha tornat al taller, a l'especulació i al càlcul, a l'orgull de l'home».

I ara, de sobte, l'Escola d'Arts i Oficis d'Olot torna a parlar d'estudis de paisatge. Però no pas per retornar al passat amb la còpia mimètica dels seus mestres, sinó per entroncar amb aquella sensibilitat antiga i connectar-hi un nou concepte de paisatgisme: el tractament i el disseny de l'entorn, la valoració paisatgística de l'arquitectura i de l'urbanisme, la conservació i la restauració del paisatge real. Un nou art i també, en bona mesura, una nova ciència que, sens dubte, s'ha d'aprendre en una escola. Altra vegada, com fa seixanta anys, aquest projecte pioner a Catalunya sembla que vol obrir, sota el signe del paisatge, nous horitzons a la vitalitat artística olotina.

*El paisatge del passat:
un oli característic
de Joaquim Vayreda.*

NARCÍS-JORDI ARAGÓ